

Reactie op brief ZLTO d.d. 29 maart 2020

aangevulde versie, na overleg ZLTO en wethouder van Extel – van Katwijk 4 juni 2020

Voorafgaand aan het afwegingskader hebben uw stakeholders, zo ook ZLTO-afdeling Gemert-Bakel, in april 2019 gereageerd op de "notitie aan burgers zonnepanelen" middels het invullen van een summier vragenlijstje (zie bijlage 1, 2 en 3).

Er is op 12 juli 2019 een beleidskeuzenotitie voorgelegd aan diverse stakeholders. Ook de ZLTO staat op de lijst van aangeschreven stakeholders. De ZLTO heeft aangegeven deze beleidskeuzenotitie niet te hebben ontvangen. Het is onduidelijk waar het is misgegaan.

ZLTO vindt dat bij de beoordeling van de concrete projectvoorstellen van zonnevelden de gevolgen voor de landbouwstructuur een van de beoordelingscriteria moet zijn. Het buitengebied is immers het werkgebied (voedselproductie) van onze leden waarbij men in oogschouw moeten nemen dat kwalitatief goede landbouwgronden, maar ook aaneengesloten en goed bereikbare grotere kavels zoveel mogelijk beschikbaar blijven voor de landbouw. Vanuit de agrarische sector hechten we enorm veel waarde aan het leidende principe Zorgvuldig ruimtegebruik. Primair zou daarom eerst gekeken moeten worden naar oplossingen met meervoudig ruimtegebruik zoals zon-op-dak en windturbines. Daarnaast willen we u attenderen op initiatieven zoals windenergie maar ook de productie van biogas welke een efficiëntere energieproductie laten zien zonder ruimtebeslag. Echter in haar afwegingskader geeft de gemeente aan om in volle vaart de energietransitie zonnevelden in gang te zetten waarbij het niet wenselijk is om te wachten op de (uit)ontwikkeling van nieuwe (andere) energiesystemen met wellicht minder ruimtebeslag.

Het college hecht ook veel waarde aan zorgvuldig ruimtegebruik, vandaar dat de zonneladder wordt toegepast. Productieve landbouwgronden vallen onder de laatste trede en hebben dus niet de voorkeur. Het college loopt in haar beleid zeker niet voorop, maar wil ruimte bieden aan de kleinere initiatieven. Daarnaast zal in de toekomst de kans erg groot zijn dat er naast zonnevelden ook wind of andere mogelijkheden van duurzame opwek nodig zijn om de opgave voor 2050 te kunnen realiseren.

Het mag duidelijk zijn dat de gehanteerde ladder in uw Notitie aan burgers, en dus in de beantwoording door uw stakeholders, misleidend is geweest ten opzichte van de nu gehanteerde Constructieve Zonneladder van de Natuur- en Milieufederaties en de daarbij behorende criteria. Productieve landbouwgrond is het item waar uw afwegingskader zich nu op focust wat niet als zodanig in uw notitie aan burgers is opgenomen.

In de notitie aan burgers is een voorbeeld zonneladder opgenomen. In dit voorbeeld staat inderdaad de term agrarische grond niet opgenomen. Het is geen bewuste keuze geweest om dat voorbeeld te geven. In de beleidskeuzenotitie van 12 juli 2019 is de zonneladder van milieufederatie opgenomen. Daarin staat de term agrarische grond wel, bij trede 4.

We streven ernaar dat een initiatief voor agrarische gronden (trede 4) is aangevuld met zonnepanelen op een hoger gelegen trede. Hoe meer oppervlak (extra) op een hogere trede, hoe beter een initiatief scoort.

Vraag: De ZLTO ziet graag een nadere uitleg van deze aanvulling en welke criteria gelden hierbij.

Het college kiest voor een procedure waarbij uit alle initiatieven de 5 beste worden gekozen. Plannen op trede 1 scoren beter dan trede 2, enzovoort. Als laatste komen dus initiatieven op trede 4 aan bod. Om toch zonne-energie op de tredes 1, 2 en 3 te stimuleren, kan een initiatief op trede 4 alleen scoren door ook zonnepanelen op bijvoorbeeld een dak te realiseren. De vergelijkbare initiatieven op trede 4 worden beoordeeld in de mate waarin extra zonnepanelen op een hogere trede worden toegepast. De hoeveelheid opwek zonne-energie op trede 1 scoort daarbij hoger dan trede 3.

Het afwegingskader draagt bij aan het ambitieniveau van de gemeente Gemert-Bakel om in 2050 energieneutraal te zijn middels zonne-energie, windenergie of een combinatie van beide. Hierbij zet de gemeente vooralsnog in op het opwekken van zonne-energie.

De ladder zoals voorgesteld gaat uit van het principe benut eerst alle andere mogelijkheden zoals daken (No Regret), binnen de bebouwde kom (Zorgvuldig inpassen) en buiten de bebouwde kom (Combineren op gevoelige locaties, extensieve natuur). Dan pas kom je uit bij het gebruik van

productieve landbouwgrond uit.

Het vermoeden ontstaat dat het op korte termijn (gedeeltelijk) realiseren van het ambitieniveau prevaleert boven andere mogelijkheden of initiatieven en daarbij mogelijk zelfs voorbij gaat aan de Zonneladder.

Uit globale berekeningen blijkt dat als alle daken vol liggen dan voldoen we nog steeds niet aan de opgave in 2050. Er zal dus altijd grond nodig zijn. Windmolens zijn daarbij ook een optie, die naar voren komt in de zoekgebieden van de conceptRES.

U geeft in uw afwegingskader aan dat op kleinere zonnevelden andere regels van toepassing zijn en daardoor buiten de scope van dit beleid vallen. Te denken valt aan locaties binnen de bebouwde kom, buiten de bebouwde kom aan voormalige bedrijfslocaties (bouwblokken) en locaties die niet geschikt zijn als zijnde cultuurgrond buiten de bebouwde kom (locaties met een verleden).

Vraag: De ZLTO ziet graag een aandachtsveld opgenomen in uw afwegingskader omtrent bovengenoemde locaties.

Alleen trede 1 (zoals zonnepanelen op daken en op bouwblokken) vallen buiten de scope.

Vanuit het feit dat de gemeente Gemert-Bakel niet wacht op de RES mogen we concluderen dat de gemeente haar eigen doelstellingen (o.a. energieneutraal) belangrijker vindt dan goede, effectieve en regionale oplossingen met betrekking tot energietransitie.

Het college legt de conceptRES nog voor aan de raad voor reactie. Het is een regionale opgave waarin ook Gemert-Bakel haar bijdrage moet doen. Deze afwegingskaders zijn opgezet met als doel ruimte geven voor “kleinere” initiatieven en daar ervaring mee opdoen. In de peelregio hebben Someren, Laarbeek, Helmond (concept) en Deurne (concept) ook al lokale kaders. We zullen als subregio en als MRE-regio onze kaders nog goed op elkaar af moeten stemmen. De opgedane ervaringen kunnen van groot belang zijn voor de regionale afspraken.

De vraag doet zich tevens voor of de in uw afwegingskader gehanteerde Gebiedsindeling op basis van stoplichtmodel gemeente Gemert-Bakel overeenkomt met de zoekgebieden die vanuit de RES voorgesteld worden.

Vraag: De ZLTO vraagt duidelijkheid in de voorgenomen keuze als deze afwijkt van de RES zoekgebieden; welke criteria liggen hieraan ten grondslag en wat zijn de daarbij genoemde strikte voorwaarden om van RES zoekgebieden af te wijken.

De gebiedsindeling in het stoplichtmodel is opgezet vanuit de landschapskwaliteiten, waarbij het rode gebied het meest kwetsbare gebied is (Beekdalenlandschap) en groen het jonge ontginningenlandschap. De landschapstypen zijn ook de basis voor de zoekgebieden in de conceptRES. Het verschil is dat de lokale afwegingskaders in principe overal (kleinere) zonnevelden onder voorwaarden mogelijk maken en dat de zoekgebieden uit de conceptRES voor de grotere opwek (zon / wind) zijn, die significant bijdragen aan het bod.

In het voorliggende raadsbesluit is opgenomen; de raad vertrouwelijk te informeren over de initiatieven en hierbij hun wensen en bedenkingen te geven over de 5 beste initiatieven.

Vraag: De ZLTO vraagt hoe het vertrouwelijk informeren zich verhoudt tot de voorgenomen procesparticipatie waarbij gesproken wordt over een dialoog omgeving en planvorming.

Het vertrouwelijk informeren gaat over de nu bekende ideeën en initiatieven, die op verzoek van indieners nog niet openbaar zijn. Later, als de procedure formeel wordt opgestart, en formele verzoeken worden ingediend, is alles in principe openbaar.

Het gaat nu dus om de “kleinere” initiatieven waarvan, net zoals in andere gemeenten, de verantwoordelijkheid bij colleges ligt. Het college wil echter de raad goed betrekken zodat zij weten wat de mogelijke gevolgen van de afwegingskaders kunnen zijn. Er wordt daarom inbreng geboden via “wensen en bedenkingen”. De dialoog met de omgeving begint naar onze mening pas als het college/raad achter het initiatief staat.

In uw Adviesnota afwegingskader zonnepanelen (NO) staat onder het aandachtspunt

Communicatie: vorig jaar zijn concept kaders voorgelegd aan de stakeholders voor reactie. Hun reacties zijn gelezen en deels verwerkt in dit nieuwe afwegingskader. Het mag duidelijk zijn dat dit een summier vragenlijstje betreft wat in geen verhouding staat tot het voorliggende afwegingskader en geheel onduidelijk is welke input waar verwerkt is.

De ontvangen reacties gaan veel verder dan het vragenlijstje, zo is de uitgebreidere beleidskeuzenotitie voorgelegd voor reactie aan diverse stakeholders. Volgens de ZLTO is de beleidskeuzenotitie niet hen ontvangen waardoor zij niet in een eerder stadium hebben gereageerd.

In uw bestemmingsplan buitengebied is voor permanente teelt ondersteunende voorzieningen (TOV) buiten de Groen blauwe mantel een maximale oppervlakte opgenomen van 4 ha. Wanneer we dit door vertalen naar zonnevelden dan is de ZLTO van mening dat bovengenoemde oppervlakte ook minimaal moet gelden voor zonneparken. Dit hebben wij dan ook kenbaar gemaakt in onze reactie op uw notitie aan burgers zonnepanelen.

Het college wil de omvang van zonnevelden (die kunnen ontstaan uit de afwegingskaders) beperken, passend binnen het landschap.

Het college heeft de omvang van 4 ha. overgenomen voor de kwetsbare gebieden. Daarbij is aansluiting gezocht met de omvang van permanente teeltondersteunende voorzieningen. Voor de jongere ontginningslandschappen is uitgegaan van een maximum van 6 ha. De opwek van 6 ha is globaal gelijk aan 6Mw en deze opwek kan in principe zonder netwerkuitbreiding (en dus zonder extra maatschappelijke kosten) op de onderstations van Enexis aangesloten worden. Echter er wordt ook ruimte geboden voor velden tot 10 ha, maar wel met maximale aansluiting van 6Mw. Bij deze zonnevelden zal er dus meer ruimte tussen de panelen liggen. Dat geeft meer mogelijkheden voor het dubbelgebruik op de grond wat de totale kwaliteit ten goede kan komen. Zoals bekend hebben zonnevelden een tijdelijk karakter van maximaal 25 jaar.

Tevens wil de ZLTO u attenderen op de discussie rondom TOV en het gebruik van tijdelijke folies als zijnde oogstbeschermingsmaatregel op "Oude Akkers". Uw Raad heeft uiteindelijk besloten folies toe te staan tot maximaal bovengenoemde 4 hectare echter permanente TOV zijn hier niet toegestaan; dan wel de vraag of dit ook voor zonnevelden geldt.

Zonnevelden op oude akkers niet zijn toegestaan. Dit maakt onderdeel uit van afweging landschap. In de uitvraag voor de principeverzoeken, wordt dit explicieter kenbaar gemaakt in de procedure.

Onderdeel van onze reactie op uw "notitie aan burgers zonnepanelen" hebben wij u verzocht om met de door u in april 2019 aangeschreven maatschappelijke partijen in Gemert-Bakel gezamenlijke de dialoog aan te gaan als het gaat om het buitengebied, te denken aan de gebiedsindeling op basis van het stoplichtmodel, en het tot stand komen van het toegezonden "Afwegingskader zonnevelden Gemeente Gemert-Bakel". Aan deze dialoog heeft u geen gehoor gegeven wat wij betreuren.

De ZLTO Gemert-Bakel besteedt in haar Visie "Samen verdienen wij de Toekomst" aandacht aan Klimaat en Energie. Afsluitend in de Visie vragen wij of u zich herkent in onze ambitie, kansen en uitdagingen. Als we ons gezamenlijk profileren kunnen we zorgen voor een vitaal platteland. U eigen Coalitieakkoord "Samen meer bereiken. Met elkaar, voor elkaar" geeft aan dat we met elkaar meer bereiken. Met de inwoners, de maatschappelijke organisaties en bedrijven in Gemert-Bakel. Een vitaal platteland, nog meer hand in hand gaan en in samenhang met elkaar oppakken. Beide visies zijn eensluidend echter geen aanleiding geweest voor de gemeente op dit in samenhang met elkaar op te pakken.

Geacht College en Raadsleden, wij verzoeken u om alsnog de dialoog aan te gaan. De inventarisatie middels uw "notitie aan burgers zonnepanelen" is hierbij te summier geweest. Uw notitie was een vertrekpunt als we het hebben over een dialoog. De ZLTO afdeling Gemert-Bakel is uiteraard alsnog bereid om deze reactie mondeling toe te lichten en hierover met u in overleg te treden,

Er is voor een uitgebreide schriftelijke ronde gekozen aangevuld met enkele individuele gesprekken op verzoek.

De afwegingskaders geven nog te weinig inzicht in wat er waar staat te gebeuren. Pas als er initiatieven zijn, dan wordt de dialoog opgestart en kunnen direct belanghebbenden hun reactie goed geven.